

# JAPOŃSKIE LALKI Kokeshi

Rzemiosło i kultura  
ikonicznych drewnianych lalek  
z Japonii

MANAMI OKAZAKI



Próbka książki wyłącznie do celów informacyjnych.

© Copyright by Wydawnictwo KIRIN

# JAPONSKIE LALKI Kokeshi

Rzemiosło i kultura ikonicznych drewnianych lalek z Japonii



Manami Okazaki



# SPIS TREŚCI

## WPROWADZENIE

### **Ikoniczne japońskie lalki**

Czym są kokeshi? 7

Krótką historią kokeshi 14

Jak powstają kokeshi 18



## ROZDZIAŁ I

### **Tradycyjne kokeshi**

Naruko 29

Tsuchiyu 34

Sakunami 40

Tsugaru 44

Yajirō 50

Tōgatta 55

Nanbu 60

Zaō 64

Yamagata 68

Hijiori 72

Kijiyama 76

Nakanosawa 80





## ROZDZIAŁ 2

### Współczesne kokeshi

- Nowe style 86
- Usaburō Kokeshi 90
- Izumi i Yasunobu Oki 95
- Setsuko Miura 100
- Kuninobu Ōkura 103
- Matagorō Kokeshi 104
- Kokeshi Ryūkyū Miyarabi 106
- Naojirō Motomura 108
- Tree Tree Ishinomaki 110
- Cookies 111
- EMU (Toshihiro Umekita) 112
- Cynthia Carden Gibson 113
- Jacob Hodsdon i Lisa Holt-Hodsdon 114



## ROZDZIAŁ 3

### Twórcy kokeshi

- Ikuo Okazaki 118
- Teruyuki Hiraga 123
- Yasuo Okazaki 128
- Kazufumi Tayama & Izumi Tayama 132
- Akihiro Sakurai 136

## ROZDZIAŁ 4

### W ojczyźnie kokeshi

- Fukushima 142
- Miyagi 146
- Iwate 152
- Akita 155
- Aomori 158
- Yamagata 160
- Gunma 164

*Gdzie kupić kokeshi* 166

# Styl Sakunami

Kokeshi Sakunami cechuje prosty, minimalistyczny wygląd. Pochodzą z Sakunami Onsen, wioski z gorącymi źródłami na północny zachód od miasta Sendai. Źródła te zostały odkryte 1300 lat temu i uważa się, że kokeshi wykonywano tutaj od połowy XIX wieku.

Klasyczne Sakunami mają smukły, cylindryczny kształt, tak by pasowały do dłoni małych dzieci. Gdy stały się obiektem kolekcjonerskim, zaczęto wykonywać również egzemplarze o szerszym korpusie i podstawie, dzięki czemu są bardziej stabilne, podczas gdy te wysmukłe, o wielkich głowach, łatwo się przewracają.

Aktywni twórcy pracujący w stylu Sakunami to m.in. Teruyuki Hiraga z rodu Hiraga (patrz s. 123), jak również Akira Suzuki, Takashi Suzuki, Hiroshi Kanō i Yōhei Kanō, przy czym wszyscy wykonują typ Sendai (zwany też Enakichi).

Ciekawą cechą łączącą wszystkich twórców kokeshi Sakunami jest ich skłonność do tworzenia uroczych, a zarazem oryginalnych prac, które cieszą się wzięciem, a ich współczesne projekty pomogły napędzić obecny boom. Mimo iż w stylu tym pracuje

jedynie garstka rzemieślników, to kokeshi Sakunami stosunkowo łatwo znaleźć, a to za sprawą popularności ich twórców i dużej liczby sklepów, które mają je w ofercie.

Zdobienia głowy kokeshi Sakunami to m.in. czerwone linie oparte na tradycyjnych sznurkach *mizuhiki* oraz grzywki. Niekiedy lalki te nie posiadają żadnych ozdób na włosach, a te pokrywają całą głowę na podobieństwo fryzury na pazia; czasem przez jej środek przebiega linia. Główka jest umocowana w korpusie. Na twarz składa się rozdwojony nos (w formie dwóch równoległych linii) lub mający kształt kropli oraz oczy malowane jedną lub dwiema liniami. Kokeshi Teruyukiego Hiragi i Hiroshiego Kanō mają przeważnie dość słodkie buzie, podczas gdy te autorstwa Akiry Suzukiego, o stożkowatej bródce, są bardziej poważne.

Ta kokeshi, wykonana przez Denkichiego Hayasakę (1926–1999), ma pełną fryzurę w stylu *okappa*. Lalka jest inspirowana pracami rzemieślnika należącego do stylu Sakunami, Kenzō Hiragi (1887–1949).





Tradycyjnie kokeshi Sakunami mają obłe ramiona. Motywy zdobnicze na korpusach obejmują m.in. poziome linie, piwonie, „krabowe” chryzantemy (abstrakcyjne kształty, które przypominają kraba w ruchu, jak na korpusie kokeshi na zdjęciu powyżej). Często pojawiają się też pączki kwiatów.

Twórca kokeshi w trzecim pokoleniu, **Akira Suzuki**, wykonuje tradycyjne lalki, które odznaczają się prostym, smukłym korpusem o stylowej, czarno-czerwonej kolorystyce. Oczy nanoszone są jedną linią, co nadaje im niewinny wygląd. „Nie rechoczą ze



śmiechu”, mówi Suzuki. „Są nieco nieśmiałe, jak to dziewczyny z Tohoku, ale uśmiechają się lekko, mimo zakłopotania. Pierwotnie lalki te służyły jako zabawki i ich korpusy były na tyle wąskie, by pasowały do rączek dzieci. To jednak sprawia, że są niestabilne! W czasie trzęsienia ziemi

[PO LEWEJ, DALEJ] Korpus tej kokeshi jest zdobiony motywem „krabowej” chryzantemy.

[PO LEWEJ, BLIŻEJ] Kokeshi od Hiroshiego Kanō, wykonana z pięknego drewna górskiej wiśni.

[PONIŻEJ] Kokeshi Sakunami autorstwa Hiroshiego Kanō, który pracuje w sklepie z pamiątkami na zamku Sendai.





przewracają się. Obecnie jednak ceni się ich stylowość i wysmukłość”.

Rzemieślnik ten tworzy też kokeshi kreatywne, często miniaturowe. Wśród jego projektów znajdziemy naleśniki, babeczki czy truskawki i trudno się dziwić, że wielu młodych kolekcjonerów zaczyna właśnie od jego prac, bo nie sposób im się oprzeć. Jego syn, **Takashi Suzuki**, urodzony w 1994 roku, został profesjonalnym *kōjinem* w 2017 roku, co czyni go jednym z najmłodszych twórców kokeshi w Tōhoku. Mimo młodego wieku już teraz spod jego rąk wychodzą naprawdę eleganckie dzieła.



[POWYŻEJ PO LEWEJ] Humorystyczna kokeshi kreatywna autorstwa Akiry Suzukiego, znanego z uroczych lalek.

[POWYŻEJ] Współczesna kokeshi w niebieskie pasy.

[POWYŻEJ PO PRAWEJ] Wiele lalek Suzukiego posiada pyzate twarze.



[PONIŻEJ PO LEWEJ] Kokeshi inspirowana babeczką.

[PONIŻEJ PO PRAWEJ] Słodkie kotki to kolejny przykład kreatywnej kokeshi autorstwa Akiry Suzukiego.

[PO PRAWEJ] Akira Suzuki tworzy miniaturowe kokeshi, popularne wśród miejskich kolekcjonerów, mających małe mieszkania.







## **Japońskie lalki kokeshi. Rzemiosło i kultura ikonicznych drewnianych lalek z Japonii**

*Autor: Manami Okazaki*

Kokeshi to ikoniczne drewniane lalki z Japonii. Tradycyjnie tworzone przez rzemieślników z wiosek w regionie Tōhoku, położonym na dalekiej północy kraju, odznaczają się cylindrycznym kształtem oraz brakiem kończyn.

Książka ta przedstawia tradycyjne i współczesne kokeshi, wykonywane przez artystów zarówno w Japonii, jak i poza jej granicami, gdzie ten produkt ludowego rzemiosła przeżywa właśnie szczyt swojej popularności.

Liczba stron: 168

format: 203x203 mm

okładka: miękka ze skrzydełkami

data wydania: październik 2022

cena detaliczna: 59,90 zł

Do kupienia na: <https://ksiegarniajaponska.pl/home/2764-japonskie-lalki-kokeshi.html>